

Conferința anuală IER

Noul cadru financiar multianual: priorități pentru Uniunea Europeană, priorități pentru România

(Hotel Intercontinental, Sala Rapsodia)

-SINTEZĂ-

Institutul European din România (IER) a organizat, în colaborare cu **Reprezentanța Comisiei Europene în România**, în data de 13 decembrie a.c. conferința cu tema ***Noul cadru financiar multianual: priorități pentru Uniunea Europeană, priorități pentru România***. Evenimentul a găzduit, totodată, și cea de-a treia ediție a Premiilor de Excelență IER, dedicate în acest an cercetării și formării în afaceri europene la nivelul mediului academic. La conferință au fost prezenți reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Europene, ai Reprezentanței Comisiei Europene în România, ai ambasadelor statelor membre UE la București, precum și renumiți experți și analiști economici, cercetători în problematica afacerilor europene din țară și străinătate.

Conferința a fost deschisă de **dna Gabriela Drăgan**, prof. univ. dr., Director general al Institutului European din România, care, în calitate de moderator al primei sesiuni, a conturat o serie de perspective privind viitorul Cadru Financiar Multianual (CFM) precum și inițiativa acordării premiilor de excelență ale IER celor mai importante centre de cercetare din țară. O scurtă introducere a mizei noului cadru financiar multianual și a principalilor actori în adoptarea sa a prilejuit prezentarea invitațiilor de seamă și a perspectivelor lor specifice asupra temei. Doamna Drăgan sa a conturat cadrul dificil al negocierilor privind CFM, dominat de cele două grupuri de state membre („prieteni coeziunii” și respectiv „prieteni mai bune cheltui”) cu accent pe miza acestor discuții pentru România.

DI Leonard Orban, ministrul afacerilor europene, a salutat inițiativa organizatorilor pentru abordarea acestei teme. Domnia sa a trecut în revistă raporturile de forțe, principalele subiecte de dialog și evoluția acestora, analizând stadiul actual al negocierilor și implicațiile pentru România. Miniștrii de finanțe ai UE au ajuns, recent, la un acord cu privire la mecanismul de supraveghere din domeniul bancar, făcând pași către întărirea capacității fiscale a zonei euro, mult discutată în Raportul privind viitorul Uniunii Economice și Monetare. Aceasta este o evoluție pozitivă a dialogului între statele membre, ce urmează polarizării înregistrate în Consiliul European din luna noiembrie. Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy, încearcă să asigure un echilibru între viziunile celor două grupuri de state, „prieteni coeziuni” și „prieteni bunei cheltui” a banului public (*friends of better spending*). Propunerea sa cu privire la CFM 2014-2020, actualizată, reprezintă elementul de continuitate al negocierilor, înlocuind versiunile anterioare promovate de Comisia Europeană și Președinția cipriotă. De la algoritmi unitari aplicați Statelor Membre (SM) de către Comisie, cu majorări/micșorări semnificative a alocărilor de fonduri (ex.: +40% pentru coeziune pentru Polonia, România), prin realocări s-a ajuns la o re-echilibrare cu variații minime pentru statele membre. În prezent se încearcă reducerea cu cca. 30 mld. euro de la alte capitole decât cele susținute de unele state membre, coeziune și agricultură. Șansele de realizare a unui acord în primul trimestru din 2013 depind de pozițiile SM, dificil de conciliat (ex.: privind plățile directe pentru agricultură sau veniturile proprii ale UE), care au adus în discuție și posibilitatea de renunțarea la CFM în favoarea unor bugete anuale, pentru a căror adoptare este suficientă majoritatea calificată de voturi, evitându-se astfel dificultățile obținerii unanimității. România, prin pierderea oportunităților oferite de creșterile consistente de fonduri prevăzute de propunerea Comisiei, își limitează așteptările. Țara noastră are în schimb posibilitatea de a-și consolida poziția de beneficiar net, nu numai printr-o absorbție mai mare de fonduri, ci și prin creșterea calității cheltuirii banilor comunitari.

E.S. dl Marek Szczygiel, ambasadorul Republicii Polone în România, a conturat o perspectivă europeană și națională asupra mizei noului CFM. Șansa de a lăsa în urmă criza economică, oferită de propunerea Comisiei și de opțiunea sa pro-creștere, rămâne de actualitate dacă se reușește expunerea

slăbiciunilor creșterii sustenabile. Domnia sa a evidențiat că atât Polonia cât și România au fost susținători semnificativi ai primei variante de buget. În contextul actual însă, este de preferat o soluție acceptată de toate SM uneia rapide. Din perspectiva Poloniei, frecvența invocare a creșterii economice ca argument în negocieri, ar trebui să conducă la o solidaritate europeană întărită, reflectată de noul CFM. Polonia a câștigat considerabil din buna absorbție a fondurilor structurale, iar politica de coeziune rămâne cel mai important instrument pentru integrarea europeană, fapt evidențiat de partea poloneză și în cadrul negocierilor. Fondurile europene alocate, îndeosebi prin politica de coeziune și politica agricolă comună, au avut un impact important asupra creșterii, contribuind la reducerea decalajelor față de alte state. Chiar și așa însă, noul CFM va continua să plaseze Polonia mult în urma altor state membre, după 16 ani de la aderare (ex.: plăți directe în agricultură). State precum Franța, Polonia și România au o abordare comună în ceea ce privește convergența plăților directe din agricultură, fapt care asigură un sprijin puternic pentru această componentă de politică. Acest lucru explică poziția poloneză în grupul prietenilor coeziunii, de a nu accepta reduceri suplimentare la fondurile destinate coeziunii și agriculturii, care pot deveni *bad savings*. Este importantă și distribuția fondurilor, nu numai mărimea lor. Contribuțiile SM la veniturile proprii ale UE trebuie văzute și din perspectiva rambursărilor și dezechilibrelor acestora, iar concesiile trebuie să vină din partea tuturor statelor. Pentru ca așteptările cetățenilor europeni să fie întâmpinate corespunzător, este necesară întărirea coeziunii europene. Invitatul a conchis că negocierile privind CFM vor continua la începutul anului viitor, existând șanse pentru realizarea unui consens.

DI Niculae Idu, Șeful Reprezentanței Comisiei Europene în România, a făcut o analiză a proceselor europene și perspectivelor UE la nivel global, prin prisma propunerilor și negocierilor privind CFM, invocând poziții publice ale liderilor politici, aprecieri ale analiștilor, politici europene și date statistice. UE are nevoie de o separare a viziunilor sale pe termen mediu și lung de cele politicianiste pe termen scurt în vederea promovării unei soluții de ieșire din criză și de depășire a situației actuale. Este necesară o mai mare responsabilitate în reformarea și dezvoltarea UE pentru a se evita situația de a deveni o entitate marginală la nivel global. Aceasta este direcția strategică propusă pentru Europa, și de către Felipe González, președinte al Grupului de reflecție privind viitorul Europei 2020-2030. Aprofundarea integrării europene este răspunsul potrivit la accentuarea globalizării, întărirea concurenței, sau schimbările climatice și alte provocări ale secolului. Deplasarea centrului de coordonare către instituțiile europene se regăsește în Tratatul de la Lisabona și pachetele legislative (ex.: guvernanta europeană, semestrul european) adoptate. Propunerea Comisiei, echilibrată și orientată către creșterea economică, potrivit analiștilor, nu a fost abordată pe fond de statele membre, fiind combătută prin mesaje negative. Așa s-a ajuns ca în Consiliul European să se discute versiuni ajustate, în loc să se aducă eventuale amendamente. Deblocarea adoptării CFM necesită o înțelegere a cauzelor, ce nu se regăsesc în aprofundarea proceselor europene, dorite de cetățeni și clamate de SM. Argumentele invocate, care au condus la amânarea adoptării CFM, nu se susțin. Astfel, bugetele SM pe 2012 nu s-au micșorat, ci dimpotrivă, au crescut. Procesul de creștere anuală a bugetului este prezent, cu două excepții, în toate SM. Bugetul UE, de numai 70 eurocenți pe zi de cetățean, revine în economiile statelor UE, sub formă de investiții, în proporție de 94%. Corecțiile bugetului și erorile de administrare sunt mai mici decât la nivelul statelor membre. Comisia a luat măsuri pentru reducerea personalului și a realizat economii la acest capitol de cheltuieli. Vorbitorul a încheiat exprimându-și convingerea că soluționarea negocierilor pentru noul CFM trebuie să fie în favoarea cetățenilor uniunii și a integrării europene.

În încheierea primei sesiuni, **E.S. dl Oliver Grogan**, ambasador al Irlandei în România, a făcut câteva remarci privitoare la poziția Irlandei în negocierile pentru CFM, cea de „prieten al prietenilor coeziunii”, ca și la responsabilitățile ce-i revin ca țară în asigurarea Președinției uniunii în următoarele șase luni. Rolul Președinției s-a schimbat după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, ocupând un loc mai în spatele negocierilor. De aceea propunerea președintelui Consiliului European Van Rompuy, a făcut redundantă propunerea cipriotă. UE are, în concluzie, nevoie de politici mai dinamice.

Sesiunea a doua, moderată de **dl Aurelian Dochia**, partener coordonator al CONCEPT, și-a propus să aducă în discuție prioritățile pentru UE și cele pentru România. DI Dochia a remarcat un fenomen negativ care pare să se fi accentuat pe parcursul ultimilor ani, și anume faptul că publicul larg pare să neglijeze gravitatea situației economice și financiare actuale, într-un context în care construcția europeană traversează momente de cumpănă.

DI Gabor Hunya, cercetător în cadrul Institutului pentru Studii Economice Internaționale din Viena, a salutat inițiativa de dezbateră a acestei tematici, înțelegerea fenomenelor actuale devenind din ce în ce

mai necesară. În intervenția sa, dl Hunya a prezentat viziunea sa cu privire la perspectivele de revenire la creștere economică în statele Europei Centrale și de Est, pornind de la investițiile străine existente în regiune. Invitatul a evidențiat decalajul dintre producție și forța de muncă. Prof. Hunya a evidențiat o serie de ipoteze de lucru, și anume aceea că zona euro va rezista actualei crize, politica fiscală se va relaxa și posibil și cea monetară. Referindu-se la cazul României, s-a subliniat că economia acesteia este competitivă însă are nevoie de piețe noi de desfacere, având în vedere contextul crizei din zona euro. Atât în România, cât și Ungaria se manifestă un nivel crescut al incertitudinii politicii interne, în timp ce în Slovenia explozia sectorului imobiliar a condus la o situație de criză. În ceea ce privește potențialii *stimulenți ai creșterii economice*, aceștia pot fi reprezentați de consumul intern și de investițiile străine directe. Dl Hunya a evidențiat în încheierea expunerii sale că este necesară o integrare sporită la nivel european, iar România are șansa de a-și stabili o serie de priorități și ținte care să-i asigure prosperitatea economică. În acest sens, anul viitor se anunță a fi unul decisiv pentru parcursul țării noastre.

DI Daniel Dăianu, prof. univ. dr, SNSPA, fost ministru de finanțe și fost europarlamentar, și-a concentrat expunerea asupra posibilităților de înăsprire a criteriilor de alocare a viitoarelor fonduri de la bugetul UE, precum și a penalităților care se pot aplica statelor membre. O temă asociată discursului public privind criza privește evoluția negocierilor pentru Uniunea Bancară și maniera în care realizarea acesteia poate contribui la ieșirea din criză. Întrucât criza zonei euro este o criză a integrării financiare, în prezent se încearcă reconstrucția din mers a zonei euro. Dl Dăianu apreciază că dezbaterile publice din România pe aceste subiecte este prea canalizată pe teme precum alocările pentru politica de coeziune și cea agricolă, atenționând asupra faptului că nu este suficient să se discute strict despre aceste aspecte ale negocierilor purtate în marja noului cadru financiar multianual al UE. Ceea ce poate veni în sprijinul României în prezent nu este atât capacitatea de negociere, ci faptul că sunt mai multe state membre care împărtășesc aceleași interese, printre care statele Europei centrale și de est, dar și Franța și țările baltice. Pentru România este vital să nu se ajungă la înăsprirea condițiilor de alocare a fondurilor europene. Țara noastră, la fel ca alte state din regiune, depinde în mare măsură de viitorul zonei euro, având în vedere numeroasele interdependențe dintre sistemele comerciale și financiare ale acestora. Asistăm totodată la tendințele statelor membre de a se retrage în interiorul propriilor granițe și economii, fapt care se simte și la nivelul negocierilor privind NCFM. Creșterea economică rămâne la un nivel redus, capitalul circulând cu dificultate sporită, fapt care reduce șansele unei relansări economice. În concluzie, se impune dezvoltarea unui nou model de creștere economică, pornind de la sporirea mobilității resurselor interne.

DI Dragoș Pislaru, director general al GEA Strategy & Consulting, a propus o abordare calitativă a problematicii vizând cheltuirea fondurilor europene, indiferent de cuantumul acestora. Astfel, s-au evidențiat o serie de deficiențe, dintre care cea mai semnificativă este lipsa unei viziuni strategice, integrate la nivel politic, care să asigure posibilitatea dezvoltării și implementării unui proiect de acțiune comun. Este deosebit de grav faptul că fibra socială este destrămată, astfel că nu se poate vorbi despre o comunitate sau viziune comună de viitor. Încă se constată o lipsă de asumare la nivel național a descentralizării programelor. A devenit totodată evidentă lipsa de progres în înființarea și implementarea fondului național pentru antreprenoriat, în ciuda faptului că la un moment dat au existat și mijloacele financiare necesare acestei inițiative. Se impune astfel construirea unei viziuni și structuri de coordonare politică, capabilă să gestioneze resursele financiare existente. În acest sens, invitatul a subliniat faptul că este necesar să se evite segregarea între fondurile europene și cele naționale. De asemenea, ieșirea din situația actuală nu este deloc încurajată de faptul că lipsește presiunea pentru transformare și modernizare dinspre nivelul societății civile și al mediului de afaceri și antreprenoriat către segmentul politic.

DI Valentin Lazea, economist șef al Băncii Naționale a României, a conturat contextul intervenției sale prin menționarea momentelor de mare criză, fie economică, fie politico – militară prin care a trecut continentul european în ultimul secol: cele două războaie mondiale, criza economică din anii 30, pentru a desprinde un învățământ fundamental, și anume acela că numai astfel de situații determină în general statele să aloce fonduri suplimentare sau să-și consolideze disciplina fiscală. În prezent, avem de-a face cu o situație similară; astfel, se impune consolidarea solidarității între statele membre, și nu o diminuare a acesteia. Creșterea solidarității europene se manifestă chiar prin recent creatul mecanism european de stabilizare financiară (European Financial Stabilisation Mechanism). Statele membre trebuie să recunoască faptul că toate beneficiază de alocări europene insuficient utilizate și valorificate. Aceste resurse care rămân neutilizate trebuie să facă obiectul ajustărilor. Fără o accesare corespunzătoare a fondurilor europene, România poate avea o creștere economică de aproximativ 2%,

iar în cazul în care s-ar reuși folosirea acestor alocări, creșterea economică ar putea atinge un procent de 3 – 4%. Invitatul a reiterat necesitatea unificării instituțiilor politice și manageriale cu atribuții în materie de gestionare a fondurilor naționale, dar și europene.

În încheierea sesiunii a luat cuvântul **dna Bianca Toma**, expert în cadrul Centrului român pentru politici europene. Aceasta a făcut referire la poziția României în cadrul negocierilor pentru CFM, evidențiind o serie de aprecieri personale, cum ar fi faptul că țara noastră nu era în poziția de a bloca negocierile prin exercitarea dreptului de veto. Totodată, se impune o intensificare a presiunii și nevoii de dezbateră a politicilor publice dinspre societatea civilă și mediul de experți către cel politic. O altă provocare semnificativă vine din lipsa unei coeziuni societale și civice, într-un context în care România se află în fața unor oportunități semnificative, care nu trebuie a fi ratată.

În cadrul ultimei sesiuni a conferinței a avut loc **festivitatea decernării Premiilor de Excelență IER**. Au luat cuvântul **dna Gabriela Drăgan** și **dl Leonard Orban**, acesta din urmă salutând inițiativa de continuare a premiei, de data aceasta a activității depuse de centrele de cercetare și excelență în domeniul afacerilor europene, într-un context dominat de lipsa expertizei în acest domeniu. Dna Drăgan a subliniat faptul că premiile oferite de IER reprezintă o expresie a încurajării și aprecierii pe care institutul o acordă activității centrelor de studii și cercetare în domeniul afacerilor europene. Totodată, inițiativa se dorește a servi drept verigă de comunicare între segmentul de decizie și cel al societății civile și medului universitar.

Laureații celei de-a treia ediții au fost: Centrul de Excelență Jean Monnet în Studii Europene (Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași), Institutul de Studii Euroregionale (Universitatea din Oradea), Centrul de Excelență pentru Reforma Instituțională și Administrativă a Uniunii Europene - PRIAUE (Universitatea Babeș - Bolyai, Cluj Napoca), Institutul de Cercetări Europene (Universitatea Babeș - Bolyai, Cluj Napoca), Centrul de Studii ale Migrației și Mobilității - SISEC (Universitatea de Vest din Timișoara), Centrul de Studii Euro - Atlantice (Universitatea din București), Centrul de Studii de Drept European (Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”) și Asociația Română de Relații Internaționale și Studii Europene. Reprezentanții centrelor premiate au salutat inițiativa la rândul lor, și au avut prilejul de a-și prezenta succint activitatea și proiectele recente sau în curs de desfășurare.

Sinteză realizată de
Biroul Studii și Analize

